

Kristian Hvidt

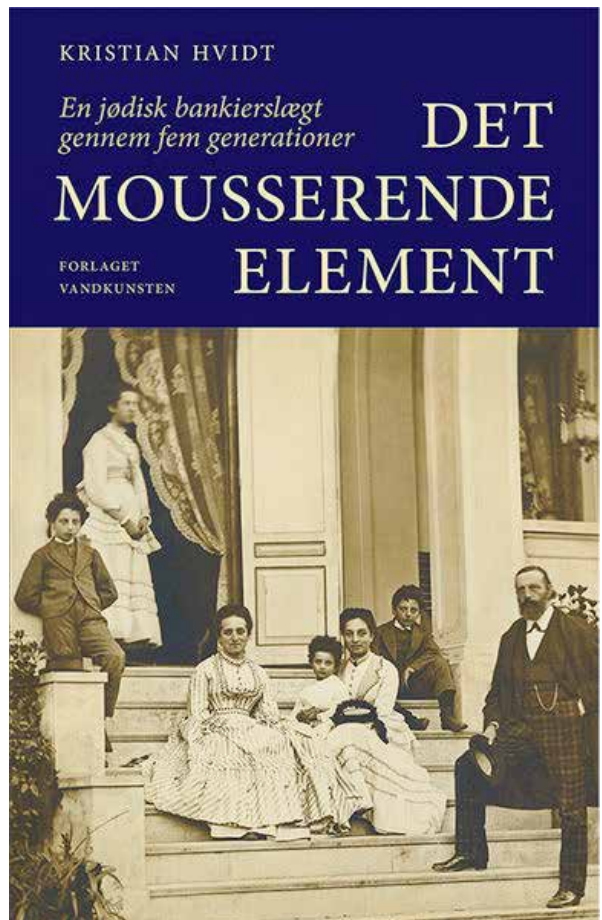
Det mousserende element

En jødisk bankerslægt gennem fem generationer

Forlaget Vandkunsten, 2016

Af Karsten Christensen

Bag den lidt pudsige titel ligger ikke i første omgang en hentydning til slægtens champagneforbrug. Det er, som det anføres inde i bogen, et citat af den preussiske kansler Otto von Bismarck (1815-1898), der i opposition til en voksende antisemitisme fandt det borgerlige jødiske element initiativrigt, sympatisk, og gavnligt. Det er vel også pointen for Kristian Hvidt i hans velskrevne og charmerende fortælling om fondsbørsvekslerer- eller bankierfirmaet R. Henriques Jr., eller rettere om stifteren Ruben Henriques og hans talrige efterslægt, som han selv tilhører. Firmaets historie er strukturerende, men ikke hovedsagen. Det er personkredsen, stifteren Ruben Henriques Jr. og hans talrige efterslægt og den verden de levede og fungerede i, der er hovedsagen. Den genealogiske side fylder også en del, og som de fleste slægtsinteresserede søger Kristian Hvidt så langt tilbage som litteraturen tillader, og her er han og vi i den heldige situation, at den tysk-israelske genealog Joseph ben Brith i 2001 har kunnet føre Henriquesslægten tilbage til Spanien og Portugal i 1500- og 1600-tallets begyndelse. (Som kuriositet bemærkes, at børnelægen og genealogen Peter C. Clemens, som nogle af det tidligere *Jødisk Genealogiske Selskabs* medlemmer mødte i Hamburg og

København, har forlænget linjen bagud til Adam og Eva, se <http://www.emecklenburg.de/mecklenburg/118.php>).

Vi får med dette udgangspunkt den klassiske fortælling om de sefardiske jøders skæbne, fordrivelse fra den iberiske halvø og indvandring til Nordvesteuropa, her Hamburg, Altona og Glückstadt og senere Nakskov og København. Fint sammenfattet og relateret til slægten. Fortællingen herefter om de fem generationer er så en københavnerhistorie, hvor vi går tæt på både firma og indehavere (godt støttet af Ib Gejls Inden for snorene -Fondsbørsvekselerernes historie – især til 1945. fra 1989. Se også anm. i *Tidsskrift for Dansk Jødisk Historie* nr. 29, april 1990, s. 59f.). Det er virkelig en opgave at holde styr på personerne, når Ruben Henriques jr. ikke blot var forretningsmæssig dygtig, men med to hustruer også fik 18 (16 voksne) børn. Men det går fint i bogen, hvor vi får en levende skildring på godt og ondt af jødisk liv i København, også set fra børnenes perspektiv. Deres bryllupper, svingerbørn (på det tidspunkt ubetinget fra passende jødiske familier), erhvervsvalg (tre sønners valg af kunstnervejen betegnes af Kristian Hvidt som et ungdomoprør), generationsskifte, hvor det især bliver barn nr. 17, Martin Henriques (1825-1912) og hans hustru Therese og hans efterslægt, der følges, med stor indlevelse, da Kristian Hvidts mor tidligt kom i sin morfar og mormors hus og levende har skildret livet og hvad hun har hørt dér. En prøve herpå nedskrev hun som gammel i 1983 i bogen *Kom indenfor*. Dette stykke blev efterfølgende også bragt i *Tidsskrift for dansk Jødisk Historie* nr. 15, april 1984 og har selvsagt også været vigtigt for Kristian Hvidt. Det må have været et spændende og rigt hjem med stor selskabelighed. Angiveligt er det hustruens forbindelse med Charlotte Bournonville og faderen, der bragte familien i forbindelse med især musiklivet og afstedkom, at alle fire børn gik i den retning, men også H.C. Andersen kom i sine senere år gerne i hjemmet, hvor vi selvfølgelig får gentaget de klassiske historier om hans ”forlovelse” med den ganske lille Marie og den kendte vittighed

i Henriquesfamilien om at Melchiorerne stjal H.C. Andersen fra dem og slog ham ihjel. (Dorothea Melchior, der passede H.C. Andersen til det sidste, var dog født Henriques!).

Det 20. århundrede fylder ikke ret meget, mest en redegørelse for firmaets virksomhed og udvikling indtil de store digitale reformer, der lukkede den gamle børs, og som også gjorde en ende på firmaet. Men det skyldes måske, at der er tænkt på en (erindrings)fortsættelse.

Bogen skal selvsagt læses som den er tænkt og fremlagt: En bog, skrevet af personlig interesse og lyst, en letløbende fortælling med masser af gode sidespring og apropos'er og et spændende og varieret illustrationsmateriale. Den stiller ikke for store krav til vores forudsætninger. Der er således ingen lærde noter og ikke for mange henvisninger, men bare en (ganske omfattende) liste over anvendt litteratur – som også kunne være forslag til videre læsning for interesserede. Så bare nyd den! Bagved den uprætentiose skildring ligger der i al stilfærdighed selvfølgelig et betydeligt arbejde herunder også udnyttelse af slægtsoverleveret materiale, inklusive nogle interessante fotoalbums – (Det fremgår ikke, om al billedmaterialet er privatejet). Og så får vi i tilgift faktisk også rigtig meget at vide både om daglig liv og vilkår i højborgerlige jødiske hjem gennem langt over 100 år. *Forlaget Vandkunsten* og tilrettelæggeren har også lavet en gedigen og pæn bog i et behageligt format. Kun et ganske lille suk: Vandkunsten kunne godt have ladet en kyndig på det jødiske område læse med og fået rettet nogle fejl og misforståelser, der særligt på dette område har sneget sig ind: F.eks. står piger altså ikke bar mitzva!